

לע"נ אאמ"ר הכ"מ הגה"צ חיים יעקב מנחם זצוק"ל בן הרב עזריאל ז"ל

מעדני אשר

שאלות וחקירות בענייני פרשת השבוע

י"ל ע"י מכון "מעדני אשר" בית שמש

פרשת כי תצא - תשפ"א

גליון תתקנ"ט שנה כ'

מי שנתלבן לו הזקן ומתבייש בזה האם מותר לצבוע את זה לשחור?

קימ"ל יור"ד סימן קפ"ב אסור לאיש לצבוע שערות לבנות שיהיו שחורות אפילו שערה אחת, משום שהוא בכלל לא ילבש איש וגו'.

וברמב"ם פרק י"ב מהלכות עכו"ם הלכה י' כתב דלוקין על זה משמע שהוא מן התורה.

יש לחקור אדם צעיר לימים שנתלבן לו חצי מהשערות שלו ומתבייש לצאת לרחוב האם מותר משום כך לצבוע את השערות שלו

הנה בשו"ת דברי חיים יור"ד סימן ס"ב כתב דאין להתיר איסור תורה של צביעת שערות משום בזיון, דכבוד הבריות דוחה איסור דרבנן, אבל לא איסור תורה, וכן כתב בשו"ת מהר"ם שיק יור"ד סימן קע"ב, ובשו"ת מהר"י אשכנזי יור"ד סימן י"ט ובערך שי כאן, ובדרכי תשובה יור"ד סימן קפ"ב האריך בזה, וכן כתב בשו"ת מהרש"ם ח"ב סימן רמ"ג, **והא דכתבו התוס'** שבת נ' ע"ב דמי שיש לו גלדי מכה שמוותר להוריד את זה מפני הבושה, היינו דאינה אסור אלא מדרבנן אבל באיסור תורה אין היתר.

ובשו"ת מהרש"ם ח"ב סימן רמ"ג **מביא ראייה**: מהא דכתב המגן אברהם אור"ח סו"ס תרי"ד דאסור ללבוש מנעלים ביהכ"פ כשהולך בין העכו"ם דיש אומרים שהוא מן התורה, **חזינן אע"ג דביוהכ"פ האיסור משום עונג מ"מ מפני הבושה לא הותר.**

ומסיק: דאין היתר לומר לעכו"ם שיצבע השערות דהאיסור לא הצביעה אלא הליכה בו, וטונו נאמר שעכו"ם מותר להלביש בגד אשה לאיש.

אבל בשו"ת מחנה חיים יור"ד סימן ל', ובשו"ת שו"מ מ"ק ח"א סימן ר"י כתב שמותר לצבוע כיון שאינו מכויין בצביעה להתדמות לנשים רק כדי שלא יתגנה.

ומביא ראייה: מהא דאמרין בגמ' ב"מ ס' ע"א דאין מפרסין עבד, דהיינו לצבוע אותו, משום דהויא הונאה, ומדוע לא אסרין משום לא תלבש דאסור לאיש לצבוע שערות, דהא עבד מחייב במצוות לא תעשה.

ובטל תורה מתרץ: שמיירי בעבד שלא מלו וטבלו דאינו חייב במצוות.

ובשו"ת שואל ומשיב מ"ק ח"א סימן ר"י כתב דבעבד ליכא איסורא של לא תלבש.

ובשו"ת מנחת אלעזר ח"ד סימן כ"ג תמה עליו דמה סברא הוא זה, הרי עבד נמי מצווה, וכן כתב במנחת חנוך מצוה תקמ"ג שעבדים מצווים בלאו הזה.

בעל שמוליך טבעת של אשתו לתקנו האם מותר להלבישו על האצבע?

בפרשתן כ"ב ה' ולא ילבש גבר שמלת אשה וגו'.

יש לחקור טבעת המיוחדת לנשים שאין דרך אנשים ללבוש טבעת כזו ונתנה האשה טבעתה זו לבעלה כדי להוליכה לאומן לתקנה האם מותר לבעל ללבוש טבעת זו על אצבעו עד שיוליכנה לבית האומן כדי שלא יפול או דילמא אסור משום לא ילבש.

הנה בשו"ת תורה לשמה יור"ד סימן ר"ד נשאל בשאלה הנ"ל, ומסיק דמותר:

ומביא ראייה: מהא דאמרין בגמ' שבת ס"ב ע"א דאיש שהוציא בשבת מרשות היחיד לרשות הרבים טבעת של אשה באצבעו חייב, ופריך בגמ' דלא הויא דרך הוצאה, דהא אין דרכו של איש ללכת עם טבעת א"כ מדוע חייב, ומתרץ בגמ' פעמים שהאשה נותנת טבעת לבעל להוליכה אצל אומן לתקן ומניחו בידו עד שמגיע אצל אומן, **חזינן דמותר לאיש להלביש טבעת של אשה לצורך לתקן, דאם היה איסור בזה לא הויא חשיב דרך הוצאה.**

וטעם הדבר דמותר: ע"פ מה שכתב הב"ח יור"ד סימן קפ"ב דהא דאסור לאיש להתלבש כאשה דווקא אם עושה לשם קשוט, אבל להנצל מהגשמים מותר, ולכן מתיר להלביש צפי"ע בימות הגשמים דאינו מתכוין לקישוט, א"כ ה"נ כיון דכל המטרה שמניח הטבעת ביד כדי שלא יפול לכן מותר, וליכא בזה איסור של לא תלבש.

וכעין זה פסק בשו"ת אבני צדק יור"ד סימן ע"ב שנשאל האם מותר לנשים ללבוש מכנסים בחורף מפני הצינה תחת הבגדים, וכתב דלפי דברי הב"ח והט"ז אפילו במלבוש איש ממש אם עושה להגן מפני הצינה שרי, ואפילו לש"ך שאוסר, זה דווקא כשמתלבש כמו אשה עד שאינו ניכר שהוא איש, אבל בלבושת מכנסים תחת הבגדים ליכא איסורא.

וכעין זה כתב בשו"ת שבט הלוי יור"ד סימן ס"א שנשאל האם מותר לאיש ללכת עם מטריה צבעונית שדרך של נשים ללכת עם זה, וכתב דמותר ע"פ הב"ח הנ"ל דאם מלבוש בגד אשה להגן מפני החמה או הגשמים ליכא איסור בזה, ואפילו לשיטת הש"ך שאסר, מ"מ במטריה שלא היא מלבוש ממש בודאי ליכא איסורא.

ברכת מזל טוב

לידידינו העומד לימין המערכת בכל עת בעצה ובמעש

הגאון הרב **אברהם מאיר שלוש** שליט"א ראב"ד חיפה

לרגל שמחת נשואי בתו תחי'

נכדת הגאון הרב **אליהו סויסה** שליט"א

עם החתן החשוב המופלג בתורה ויראת שמים **חיים** שליט"א

בן הגאון הרב **אהרן דהאן** שליט"א

ראש ישיבת בינת חיים בני ברק

יהא רעוא שבזכות מעשיו הכבירים להרבות תורה והוראה בישראל

יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו ויצליח בכל אשר יפנה

גליון זה נודב

ע"י ידידינו

הרבני הנגיד הנכבד

הרב **דוד הכהן וואלף שליט"א**

בארא פארק

לעילוי נשמת אביו

הרב **ראובן ז"ל**

בן הרב **יעקב זאב ואלף ז"ל**

נ.ל.ב.ע י"ד אלול תש"ל

ת.נ.צ.ב.ה

**מי שמצא כסף שיש בו סימן בשבת האם חייב לקיים מצות השבת אבידה?
בפרשתו כ"ב א' השב תשיבם לאחיך**

יש לחקור מי שמצא כסף בשבת האם מותר לו לטלטלו כדי להחזירו האם אמרינן דמצוה דאורייתא של השבת אבידה דוחה לאיסור דרבנן של מוקצה או דילמא העמידו חכמים דבריהם אפילו במקום מצוה

הנה בש"ע הרב סוף הלכות מצויא סימן מ' כתב שאפילו איסור של דבריהם אסור לעבור כדי לקיים מצות השבת אבידה, כגון להגביה מעות שמצא בשבת, דאמרינן בגמ' ב"מ ל' ע"א דמותעלמת, דרשינן פעמים שאתה מתעלם.

ובשו"ת חתם סופר אור"ח סימן פ"ב נסתפק אם המצוה של השבת אבידה דוחה איסור לטלטול מוקצה.

ומביא ראייה: מהא דכתב הרשב"א ומובא אור"ח סימן ש"ו ס"ק י"ב דמותר להכריז על אבידה בשבת אפילו שאסור לטלטלה משום דהויה חפצי שמים, והשתא אי אמרת בשלמא דאסור להחזירה בשבת, א"כ הויה ליה הדיבור דבר של חול ואסור בשבת אי לאו משום דהויה ליה חפצי שמים, אבל אי ס"ד דמותר להחזירה בשבת והויה ליה מידי דדחי שבת, פשיטא דהדבור מותר וכי איצטרך לאשמעינן דמותר לומר לחבירו מל לי תינוק שלי מחר.

אבל בשו"ת משיב דבר פלישמן סימן קנ"ג תמה עליו דאפשר לדחות ראייה הנ"ל: לדעולם סובר הרשב"א דמותר לטלטל אבידה של מוקצה שמוצא בשבת, והרשב"א דמשמע מדבריו שאסור מיירי כשהמצויא בביתו של המוצא, ועל זה קאמר שמו"ת להכריז, אע"פ שאסור לטלטלו משום דאינו מבטל מצות השבת אבידה, אבל כשמוצא אבידה בשוק ואם לא יטלנו עכשיו אפשר דיתבטל לגמרי המצוה דשמא עכו"ם יטלנו, באופן הנ"ל מותר כדי שלא יתבטל המצוה של השבת אבידה.

ובביאור הלכה סימן רס"ו סעיף י"ג מסופק אם מצות עשה של השבת אבידה דוחה האיסור של מוקצה ומניחו בצ"ע, ומצינן להגר"א אור"ח סימן תקפ"ו ס"ק כ"ב דכתב דמצוה דוחה לאיסור מוקצה, ותמוה דבסימן תקפ"ו ס"ק כ"ב כתב שאסור לתקוע בשופר מוקצה, וי"ל דהשתמשות חמירי ואסור.

ולענין הלכה: כתב בשמירת שבת כהלכתה פרק כ' ס"ק כ"ח דדעת הגרש"ז אורבאך זצ"ל שאינו חייב להחזיר, דקימ"ל כל שבשלו אינו מחזיר בחבירו אינו חייב להחזיר, וכיון דמוקצה אינו מחזיר בשלו, גם בשל חבירו אינו צריך להחזיר, מאמר זה מתוך שיעור בניכל ישיבת בעלזא ירושלים רחוב אגריפס ליל שבת פרשת

מי שנאבד לו אבידה האם אסור לו להציע פרס כספי למי שימצא את האבידה?
יש לחקור מי שנאבד לו אבידה האם אסור לו להציע פרס כספי למי שימצא את האבידה דאסור לתת שכר ולקבל שכר על מצוה או דילמא מותר

הנה קימ"ל חו"מ סימן רס"ה שמחזיר אבידה אסור לו ליטול שכר, דאסור ליטול שכר על מצוה.

ובמחנה אפרים הלכות שכירות סימן ט"ו מביא מדברי הרא"ש שאפילו אם הבעלים רוצים לתת שכר אסור ליטול דהויה שכר מצוה, א"כ לפי זה מחזיר אבידה שמציעים לו פרס אסור ליטול.

יש להקשות: מהא דאיתא במשנה נדרים ל"ג ע"א המודר הנאה מחבירו מחזיר לו אבידתו, מקום שנוטלין עליה שכר תיפול הנאה להקדש, משמע שאם אינו מודר הנאה מותר ליטול את השכר, וקשה הרי אסור ליטול שכר מצוה עיין בכורות כ"ט ע"א ובשלמא לפני פירוש הר"ן דיה מקום דהשכר היא באופן שהמחזיר היה בטל ממלאכתו והפסיד ממון מחמת טרחו באבידה, שחייב בעל האבידה לשלם לו את הפסדו כמבואר בגמ' ב"מ ל' ע"ב אתי שפיר דלא הויה שכר מצוה, אלא לשיטת הרמב"ם בפירוש המשניות דהשכר הוא משום שהיה מנהגם לתת שכר למשיב אבידה, קשה איך מותר הרי אסור ליטול שכר על מצוה, כך הקשה התוספת יו"ט נדרים פרק ד', וכן הקשה בתפארת ישראל נדרים פרק ד' משנה ג'.

יש שמתרץ: הואיל ובממון שייך דין הפקר בית דין, יש ביד חכמים לתקן שיתנו שכר על אבידה שהפקירו את ממונו של בעל האבידה בשיעור שכר זה, כי ראו שהיו מתעצלים להשיב אבידות, וכעין שמצינו לגבי פרוזבול גיטין ל"ו שתיקנוהו משום שראו חכמים שבני אדם באים לחטוא בשמיטת החובות, שהיו נושים בחבריהם גם חובות שעברה עליהם שנת השמיטה, ולכן תיקנו פרוזבול בכדי להצילם מחטא זה, כך גם תיקנו באבידה שיטלו המוצאים את שכר טירחתם, בכדי שלא יתעצלו וימנעו מהשבה, ויעברו בכך על מצות התורה, כך תירץ בתפארת ישראל פרק ד' נדרים משנה ג'.

ולענין הלכה פסק הגר"י זלברשטיין בספרו עלינו לשבח בראשית סימן ס"ה שאסור ליטול פרס בעבור השבת אבידה.

ובשו"ת תשובות והנהגות חלק ג' סימן תס"א נשאל על מה שמכו העולם ליטול פרסים על השבת אבידה, ותירץ הואיל ומן הדין די שיודיע לו שמצא אבידה ואין צריך להביא את זה לביתו, ועל טרחא זו נוטל את השכר.

האם למי שיש הורים אכזרים אינו נעשה בן סורר ומורה?

בפרשתו כ"א י"ח כי יהיה לאיש בן סורר ומורה אינו שומע בקול אביו ובקול אמו ויסרו אותו ולא ישמע אליהם, ותפשו בו אביו ואמו והוציאו אתו אל זקני עירו ואל שער מקמו ואמרו אל זקני עירו בננו זה סורר ומרה איננו שומע בקלנו זולל וסבא

איתא במשנה סנהדרין ע"א עמוד א' היה אחד מהם אביו או אמו גידם ידו קטועה, או חיגר, או אלם, או סומא, או חרש אינו נעשה בן סורר ומורה, שנאמר "ותפשו בו אביו ואמו" דרשינן ולא גדמין, נאמר "והוציאו אותו" דרשינן ולא חגרין, נאמר "ואמרו" ודרשינן ולא אלמין, נאמר "בננו זה" משמע שרואים אותו דרשינן ולא סומין, נאמר "איננו שומע בקולנו" משמע שבשעת תוכחתם, שמעוהו אומר איני מקבל דבריכם לכן דרשינן ולא חרשינן.

הנה במאירי כתב חידוש גדול בטעם דאם ההורים בעלי מומין אין הבן נעשה בן סורר וז"ל ויראה לי הטעם מפני שהאכזריות מצויה באלו, ומ"מ דרך אסמכתא שמכוח מן המקרא ותפשו בו ולא גדמין והוציאו אותו ולא חגרין ואמרו ולא אלמין בננו זה ולא סומין איננו שומע בקולנו ולא חרשינן.

וההסבר לזה הוא: דאם האבא אכזר אינו נעשה בן סורה ומורה, משום דלא קיבל חינוך טוב ואינו אשם במעשיו.

מדוע אם ההורים אינם שומעים אין הבן נעשה בן סורר מה זה קשור?
איתא במשנה סנהדרין ע"א א' היה אחד מהם וכו' חרש אינו נעשה בן סורר ומורה שנאמר ותפשו בו אביו ואמו וכו' אינו שומע בקולנו ולא חרשינן

והקשה האמרי אמת הלא הפסוק הזה קאי על הבן סורר ומורה, ואיך למידים מזה על ההורים

ומתרץ: ע"פ מה שכתוב סו"ק י"ח ויסרו אותו שצריך להוכיחו, ואיתא בספרים שהמוכיח צריך מקודם להוכיח את עצמו ואם אביו ואמו חרשינן היינו שהם בעצמם לא שמעו אל התוכחה ע"י זה הבן איננו שומע בקולם ועל כן אינו נעשה בן סורר ומורה.

וכתבו בעלי החינוך: דמכאן למידים יסוד גדול בחינוך, דכיון שההורים חרשים ואינם יכולים לשמוע ולהקשיב לבנם, ואין לבן שלהם מי שישמע אותו, לכן התקלקל וירד מהדרך, דמי שאין לו מי שישמע אותו ויבין את הקושי שלו קשה לו ללכת בדרך המלך, לכן אינו נעשה בן סורר

**איך יכול להיות שבן סורר נהרג משום שלבסוף ישכח תלמידו
הרי הריגה זה יותר חמור?**

איתא במשנה סנהדרין פרק ח' בן סורר ומורה נידון על שם סופו אמרה תורה ימות זכאי ואל ימות חייב.

ובגמ' ירושלמי סנהדרין פרק ח' הלכה ז' צפה הקדוש ברוך הוא שסוף זה עתיד לגמר ניכסי אביו ואת ניכסי אמו ויושב לו בפרשת דרכים ומקפח את הבריות והורג את הנפשות וסופו לשכח את תלמודו ואמרה תורה מוטב שימות זכאי ואל ימות חייב.

יש להקשות: וכי משום שהולך לשכוח את תלמידו אמרה התורה שיהרגו אותו, הרי יש לו עבירה יותר חמורה שיהרוג דיני נפשות, ומה צריך להוסיף בגלל שלא ילמד.

ובפני משה שם כתב דהכוונה שמחמת שמהדר אחר לימודו והרגל הרגיל בו, ואינו מוצא הורג את הנפשות לקחת ממונו.

וכותב: דיש לפותרו לשכח את תלמודו, אלא דלא שייך כל כך הכא.

והגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל אומר דמגמ' הנ"ל רואים יסוד דכל עוד שיש לו קשר עם תורה, יכול להינצל אע"פ שליטתם את הבריות והרג נפשות, דהמאור שבה יחזירו למוטב, אבל אם גם זה הלך לו, אז אין לו כבר תקנה, ולכן אמרו "ימות זכאי ואל ימות חייב".

וידידנו הרה"ג חנניה יום טוב ליפא דייטל שליט"א מכולל למצוינים ויואל משה דסאטמאר ירושלים תירץ בדרך אפשר שהרי הקשה הרא"ם למה יסקל על זה הבן סורר ומורה שמשום שיהרוג את הבריות אינו נסקל אלא בסייף נהרג ותירץ שישקל משום עבירות אחרות למשל יעשה מלאכה בשבת ומשום הכא יסקל ולכן נראה שמשום הכא לא קאמר הירושלמי שיהרג משום שיהרוג את הנפשות שמש"ה לא נסקל אלא נקט משום שמא ישכח תלמודו והיינו במזיד ישכחו ויעשה מלאכות אחרות כמו חילול שבת וכן שאר איסורים שנסקל מש"ה יהרג.

משיב בהלכה

מדור זה טרם תעריך ע"י ידידנו ר' מרדכי זסקינד הגר שליט"א - מנהגן
משיב בהלכה שיען וידיעת ההלכה | כל ההלכות הם מפורש ומשנה ברורה

חידות היכי תימצי על הפרשה

- א. היכי תימצי שאין היתר של יפת תואר ולא יכול לעכבה כלל בביתו?
- ב. היכי תימצי מצוה של בין אדם לחבירו שנשים אינם חייבות בה (עכ"פ לחלק מהשיטות בראשונים)?
- ג. היכי תימצי שלאשה אין איסור דלא תלבש כלי גבר (לשיטה אחת)?
- ד. היכי תימצי שאדם משכיר לחבירו סכום כסף (והוא נותן לו אלף תמורת שיחזיר לו אלף ומאתים) ואין זה ריבית?
- ה. היכי תימצי שמותר לאדם לקדש אשה אף כשלא ראה אותה קודם?
- ו. היכי תימצי של למד תורה ונחשב לו כאילו עסק בתורה למז לגבי עניין נישואין?

מדור ידיעת ההלכה- הלכות שבת

- ז. פתיחת נקב בכלי שנסתם הנקב בפקק בבקבוק התינוק של נפתלי באום נסתם במהלך השבוע מחתיכת דייסה בשבת רצתה הגב' באום לתת לנפתלי דייסה בבקבוק זה, האם מותר לה להוציא את מה שסתם את נקב פקק הבקבוק, שהיה כבר יבש וקשה?
- ח. טלטול בערב שבת שעתיים לפני כניסת השבת עברה מכונית ברחובות העיר וכרוז מתוכה הכריז שחוט העירוב של העיר נקרע בכמה מקומות ועד חצות ליל שבת לא יהיה עירוב בעיר, ר' שמעון נוהג לקחת מביתו בכל ערב שבת את הסידור שלו. האם יהיה מותר לר' שמעון לצאת בערב שבת מביתו עם סדור התפילה בידו 28 דקות לפני השקיעה (6 דקות לפני הדלקת נרות)? 20 דקות לפני השקיעה?
- ט. פתיחת מעטפה ואגרת אויר. ר' נתנאל מקבל בכל שבוע, מחברו המשמש כר"מ בישיבה בחו"ל, מכתב עם דברי תורה, ונוהג להקריא אותם במהלך סעודת השבת, שבוע אחד קבל ר' נתנאל עם המכתב גם אגרת אויר מחברו, ושכח לפתוח אותם לפני שבת. האם מותר לר' נתנאל לקרוע את המעטפה כדי להוציא ממנה את המכתב, ולפתוח את אגרת האויר כדי לקרוא מהם את דברי התורה במהלך סעודת השבת?

י. הפיכת מאכל שאינו ראוי לאכילה להיות ראוי לאכילה בליל שבת החליטה גב' כהן להוסיף בורגול טרי (חיטה גרוסה שאינה מבושלת) לסלט הירקות שהכינה לסעודת יום השבת. מאחר והבורגול הטרי אינו ראוי לאכילה, רוצה הגב' כהן להשרות אותו במים עד למחרת בבוקר כדי שיתרכך ובכך יהיה ראוי לאכילה ואפשר יהיה לצרפו לסלט. האם מותר לה לעשות זאת?

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
3. כל חודש, בראש חודש תערוך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה יבדקו תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
5. שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב בהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח תשובות מוקדל במייל כי כך זה ייכנס בעזרה"י לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג - שאר עניני העלון לא שייכים לפקס או מייל או טלפון זה, אלא כמצויין במסגרת ע"ג העלון בעמ' ד'.

תשובות ניתן לשלוח עד ערב ראש השנה תמוז תשפ"ד

אדם שקנה בית חדש ואין לו כסף לקיים ב' גם מעקה וגם לקבוע לו מזוזה איזה מהם עדיף?

בפרשתן כ"ב ח' כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו.

הנה בהעמק דבר בפרשתן כתב שלכן כתבה התורה כי תבנה בית חדש, וכי בית ישן אינו חייב במעקה, ומתרחץ ללמדנו שהבונה בית חדש ראוי לייסדה עם מצוה בתחילתה, וכן מבואר בזוהר פרשת מצורע, ולכן צוה ה' להכין ביתו במצות מעקה, ולכן לא כתבה התורה כן על מצות מזוזה, משום דמזוזה אינו תלוי בבנין בית כל כך, משום דמי שאין לו מזוזה רשאי לדור בלא מזוזה, רק שעליו מצוה לקבוע מזוזה כשישיג. כמו שכתבתי בהעמק שאלה שאלתא קצ"ו סק"ז: משא"כ מעקה תלוי בבנין הבית, דאסור לדור בלי מעקה, משום הכא שייך יותר לחדש ביתו במצות מעקה.

וכתב בחשוקי חמד ראש השנה ל"ד ההסבר בדבריו דמצות מזוזה הוא מצות עשה, ואם אין לו מזוזה הוא אנוס, אבל במעקה יש גם איסור לא תעשה, כמו שכתוב "ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יל הנופל ממנו" וכן כתב הש"ע ח"מ סימן תכ"ז ס"ו כל המניח גגו בלא מעקה ביטל עשה ועבר על לא תעשה, נמצא לפי דברין דמי שאין לו כסף לקנות גם מזוזה וגם לבנות מעקה, מצות מעקה עדיפה, שאסור לגור בבית בלא מעקה

האם בחול המועד מותר לבנות מעקה מלאכת אומן?

איתא במשנה מו"ק י"א ע"מ א' עושיין מעקה במועד מעשה הדיוט

וכתב בחידושי הריטב"א שם דלא למצות מעקה דאי משום מצות מעקה למה לא יעשה כדרכו, אלא ודאי מתניתין מיירי בגג שאינו חייב במעקה אלא שהוא רוצה לעשות משום שימור ולפיכך עושה בשינוי.

אבל בביאור הלכה סימן תק"מ הביא את דבריו, וכתב דשאר הפוסקים סתמו בזה ולא חילקו, ומשמע דסבירא להו דאף במעשה למצות מעשה אסור לבנות במלאכת אומן במועד.

ובשו"ת שבט הלוי חלק ג' סימן ס"ו העיר על הריטב"א דצריך עיון אם אנחנו קיי"ל כן לדינא, דא"כ למה השמיטה המשנה דין מצות מעקה עצמה דמותר אפילו מעשה אומן, וא"ת לרוב פשיטותו לא הביאה משנתנו, מכ"מ כיון שכבר הזכירה דין המעקה הו"ל לחלק בין מעקה סתם דאינה מותרת רק מעשה הדיוט למעקה של מצוה דמותרת גם מעשה אומן.

יש שהקשה על הביאור הלכה: שהרי בריש סימן תרל"ז הביא ממאמר מרדכי, שאוסר לבנות סוכת מצוה בחוה"מ, והביאור הלכה חולק עליו דודאי שרי לצורך מצוה, דמאי שנא סוכה מתפילין ומזוזות דמותר לכתוב, כדאיתא במשנה מו"ק י"ג ובפירוש"י תפילה א"כ מאי שנא לענין מעקה שמחמיר בזה.

האם יש איסור לתלות כביסה על מעקה שעושים משום מצות מעקה דהויא

בזיון מצוה?

יש לחקור האם יש איסור להשתמש בדברים בזוים עם המעקה כיון דהויא חפץ של מצוה או דילמא אין איסור להשתמש דהויא רק מניעה מסכנה הנה בשבולי הלקט ענין חנוכה סימן קפ"ה כתב דמזה שמבואר בגמ' שבת כ"ב שאסור לבזות נר חנוכה, שמעינן לשאר מצות כמו מעקה או ציצית וסוכה, שאסור להשתמש בהן דרך בזיון לדרוס עליהן, חזינן חידוש גדול דאסור לבזות את המעקה דהויא חפצא של מצוה.

ובשו"ת מנחת יצחק חלק י' סימן נ"ב תמה עליו לכאורה הוא חידוש גדול שאסור לדרוס על מעקה, ולא שמענו נזהרין בזה אף דיש נזהרין בסכך ותשמישו.

וכן בהליכות שלמה תפלה פרק ג' בדבר הלכה ס"ק א' בסופו כתב אטו מעקה קדושה אית ביה, הלא כל עיקרו אינו בא אלא למנוע את התקלה, ומה שכתב בשבולי הלקט דאסור לדרוך על מעקה הוא פלאי.

ובחשוקי חמד מביא ששאל את גיסו הגאון רבי חיים קניבסקי זצ"ל איך תולים כביסה, שלפעמים היא מלוכלכת על גבי המעקה, לפי השבולי הלקט והשיב הגר"ח קניבסקי זצ"ל שמה שתולין כביסה על המעקה אין בזה בזיון, מאחר והוא שימוש ביתי, ולא גרע מהמבואר בגמ' סוכה י' ע"ב שמנימין עבדו של רב אשי, נרטבה לו הכתנת במים ושטח אותה על גבי הסוכה, אמר לו רב אשי שיוריד הכתנת כדי שלא יאמרו שמותר לסכך בדבר המקבל טומאה, הרי שאין כאן איסור מצד השימוש בסוכה, משום שהוא שימוש ביתי, ואין הוא בדרך בזיון.

